

РИЗНИЦА УКУСА СТИЖЕ У ШКОЛУ

Јунаци су
међу нама

ПРИЧА

ПОГЛАВЉЕ 1

Јунаци су међу нама

Било је једно сунчано јутро у Долини Арка, прекрасном месту где су се бујни потоци радосно пробијали кроз ливаде окићене цвећем разних облика и боја. Ниједан цвет није био налик другом, баш као што је свака воћка на дрвету била посебна и јединствена. Шуме су се ориле од веселог скакутања животиња које су увек биле спремне на игру, а, ако бисте послушали пажљиво, из крошњи је допирао жагор птица које су се међусобно вијале с гране на грану.

Била је то чудесна долина чија се лепота огледала у мноштву врста биљака и животиња којима је била дом, где су мушкарци и жене, како млађи тако и старији, са својом децом живели срећно, пратећи природни след животних и годишњих доба.

После школе, деца Долине потрчала би до главне ливаде, али пре него што би њихова игра тамо почела, деца би села подно високог храста, поред куће Мама Пуж, како би у његовом хладу нашла заклон од јарког поподневног сунца.

Мама Пуж била је мудра глава Долине, живахна, причљива душица, а колико је тачно имала година – то баш нико није знао. Током поподнева које би провела поред њене кућице, деца су се такмичила у опонашању шумских становника или смишљању што лепших рима, али оно што их је потпуно одушевљавало биле су њене приче о јунацима и јунакињама!

Мама Пуж је уживала да се игра с децом, а деца, жељна да сазнају тајне које је чувала, често су је молила да им исприча неку од многих невероватних прича које је знала. На почетку, Мама Пуж би дубоко уздахнула, на шта би се сва деца редом ућутала. Тада би почела да говори, мирним, топлим гласом.

Једног дана, који је био другачији од осталих, Марио, дечачић очију боје неба, прекинуо је ту тишину поставивши питање какво се нико пре њега није усудио да постави.

„Мама Пуж, колико ли сте само стари када знате све ово?“, прошапутао је стидљиво.

„Ти, мали враголану, зар не знаш да старије госпође, као што сам ја, никада не треба питати за године?“, одговори Мама Пуж.

Мариови образи су горели од срамоте док се с муком трудио да промуца извињење. Док су се сви његови пријатељи смејали, поставио је још једно питање.

„Ви овде живите тако дуго да сам се само питао.... да ли је у ваше време већ постојала школа?“

„Наравно да јесте, какво питање! И заиста сам волела да идем у њу!“

„Ја је у последње време баш и не волим тако много! Другари у школски ми се ругају јер учитељица каже да живим у облацима.“

„Реци ми, где то твоја главица одлети па не слушаш своју учитељицу?“

„У свет јунака!“

„А, тако! Онда буди срећан, јер када чујеш моју причу која само што није почела, видећеш да твоји јунаци нису тако далеко!“

Испричаћу ти о нечему што се десило када сам била твојих година и када нико није слушао нас, пужеве. Мораш да знаш да су нас, у то време, сви исмевали због спорости. Када сам била мала,

одлазак у школу била је права авантура! Пошто сам се кретала споро, морала сам да устанем веома рано ујутру како бих стигла у школу на време, а ето, због тога, су ми се сви школски другови ругали. А када бисмо излазили да се играмо на ливади, ја сам, наравно, увек стизала последња! Па ипак, лежерни спори ход којим сам се кретала дозволио ми је да приметим толико тога што је другима, који су увек били у журби, промакло, па сам полако, сваког дана, сазнавала све више о нашем свету.

Чак и на Великом Збору, где су се сви становници окупљали ради договарања, нико није хтео да нас чује! У ствари, док бисмо ми стигли тамо, све одлуке би ионако биле донесене!

Дуго времена доношене су лоше одлуке. Најјачи су поступали безобзирно према осталима и сопствене интересе стављали испред општег добра. Дрвеће у старим воћњацима уклањано је како би се добио простор за поља где су се садиле исте сорте биљака.

‘Видећете, све ће бити много боље’, говорили су.

Нови усеви, сви налик један другом, исцрпли су сву влагу из тла, које је коначно исушило.

‘Без бриге’, рекли су, ‘имамо решење!’

И тада су попрскали тај чудни сиви прах свуда по Долини.

‘Ово ће помоћи земљишту’, рекли су.

Али чудне ствари су почеле да се дешавају. Одједном се поједино дрвеће разболело, одмах пошто је вода из реке која тече поред села скоро пресушила, а оно мало воде што је преостало кроз потамнело. Одмах смо схватили да се нешто ужасно дешава целој долини.“

„Били су то дани Великог Сивила!“, узвикнуо је Марио.

„Тачно, Марио, било је то грозно време за наше људе. У Долини Арка нестале су све боје, преплашене животиње су је напуштале трком, земља је престала да рађа плодове, а људи почели да страхују да ће морати да напусте своје домове. Огромна сива мрља нас је све прекрила. Током Великог Збора свих становника долине, често се помињао могући одлазак, све док се једног дана није појавило обавештење: СВИ СТАНОВНИЦИ МОРАЈУ ХИТНО ДА НАПУСТЕ ДОЛИНУ АРКА.

Управо тих дана сретох Аниту и Виктора, сестру и брата који су много волели шуму. У њој су проводили сате безбрижно се играјући. Срела сам их када су дошли да се опросте од храста и велике ливаде. Задесила сам се тамо и чула Аниту како јеца од бола: ‘Викторе, ово је неправда. Не желим да одем одавде. Шта ће бити са Долином?’

‘Не буди луда, Анита. Одрасли су донели одлуку – морамо да одемо, Долина нестаје.’

Управо тада су ме приметили. Анита ме је прва поздравила.

‘Здраво, Пужу, шта радиш овде? Чека те дугачак пут, požури и крени што пре.’

Рекла сам јој да ми, пужеви, имамо намеру да останемо.

‘Никада нећемо напустити ову Долину, она припада нама и ми њој, борићемо се за њу до краја.’

‘Баш сте храбри!’, рече Виктор.

‘Али, све је већ изгубљено’, рече Анита обесхрабрено.

‘Ништа није изгубљено све док постоји и најмањи трачак наде’, охрабрих је.

‘Какве мудре речи, Пужу. Штета је што одрасли не мисле као ти. Можда, док растемо, губимо способност да свет око себе посматрамо са радозналошћу,’ рече Анита.

Да ли док растемо губимо способност да свет око себе посматрамо радозналим оком?

Чувши Анитине речи схватила сам да још увек можемо нешто да учинимо, ако се удружимо. Та мисао ми није пала на памет раније. Погледи су нам се срели. Тог тренутка се лица деце озарише. Углас ме упиташе: 'Знаш ли како да спасимо Долину?'.

'Да, знам.'

ПОГЛАВЉЕ 2

Дани великог сивила

„Морали смо да се ухватимо у коштац са великим сивилом тако што смо излечили Мајку Земљу враћајући јој све оно због чега је Долини Арка раније била пуна боја, облика и разноликости!

Хватање у коштац са великим сивилом значило је да смо се одважили да ступимо у део Долине коју је оно захватило. Морали смо да уђемо у Црну шуму, где се нико није усуђивао да крочи. Јаблани у њој расли су подједнако високо, посађени тесно један поред другог, на једнакој удаљености. Било је немогуће оријентисати се. Ниједан бусен траве као знак, ниједно дрво са мало боје на себи. Све је било сиво.

Ходали смо сатима кроз таму и скоро да смо одустали од очаја, када наиђосмо на мали пропланак у густој шуми. Некада мора да је ту био извор из којег је вода текла у изобиљу, али сада је само жалосно капала. КАП...КАП...КАП.

Стајали смо запрепашћени, гледајући у неверици тај тужни приказ, све док нам пажњу није привукао изненадни повик.

'Хеј, ви, друштво! Шта радите тамо, у шта бленете?'

'Ко је то?', упита Анета стидљиво, осврћући се.

'Хеј, ту сам, доле! Приђи ближе.'

'Да ли видиш исто што и ја видим? Да ли је то камен који говори или сам толико уморан да почиње да ми се привиђа оно што не постоји?', рече збуњени Виктор.

'И мени се то дешава', додаде Анита.

'Како то мислите да вам се привиђају ствари које не постоје, децо? Да ли разговарате са својим пријатељем балавком или са мном? Сви смо део природе. Каква је ово уважавање једних на штету других?', одговорио је камен.

'Ја нисам балавко, ја сам Пуж', гласно сам се побунила.

'Е, па ни ја нисам камен, ја сам део веома старе, драгоцене, древне стене, али ја се тиме не хвалим много. Учинио ми се да вам је потребна помоћ, али ако сам погрешио, бићу опет камен, како сте ме назвали.'

'Не, чекај! Извини, нисмо знали!'

'Па, ми К-А-М-Е-Њ-Е, заправо знамо пуно тога. Рећи ћу вам само да смо овде од пре ваших прадеда и прабаба и чукундеда и чукумбаба и наврдеда и наврбаба...' Чинило се као да камен никада неће престати да говори.

‘Извините, господине Древна Стено, пошто видим да све то знате, да ли бисте можда могли да нам кажете где је нестала сва изворска вода?’, љубазно је упитала Анита.

‘Стрпљења, драги моји, управо сам хтео да причам о томе.’

‘Свакако, али ме се, знате, мало журимо!’

‘Свакако, ви млади сте увек у журби! Даћу вам савет. Природа све ради када за то дође време. Ако то укапирате и не пожурите је, она ће вам помоћи.’

Пошто је то изрекао, камен утону у свој бескрајни сан. Знали смо да нам предстоји чекање. Минути су одмицали, можда је прошао чак и читав сат, а онда је нешто почело да се дешава међу стенама испред нас.

‘Видите!’, ускликнула сам гласно.

‘Шта? Где?’

‘Нешто пише на стени. Идемо, хајде да прочитамо шта пише!’

‘Али натпис није на нашем језику’, вајкала се Анита.

‘Не брини, Анита, нисмо сами. Хеј, децо! Да, вама говорим! Шта радите, зар нећете да нам помогнете?’*

„Попунили смо сва слова и речица је радосно, свом силином избила из стене.

УРА! Викали смо на сав глас.“

** За наставника: помозите деци да нађу „чудесне речи“.*

Те речи су: ЖИВОТНА СРЕДИНА.

Напишите поједина слова на табли и помозите деци да нађу слова која недостају.

На пример:

Ж _ О _ НА С _ Е _ Н _

ПОГЛАВЉЕ 3

Село народног знања

„Све што је вода дотакла, повратило је своју првобитну боју. Видевши то, развеселили смо се. Били смо на правом путу!

‘Хеј, Пуже, да ли си видео шта се десило? Спасили смо Долину, хајдемо до одраслих да им то кажемо!’, рече Анита.

‘Полако, нема журбе! Животна средина је веома важна за лепу будућност Долине, али потребно је још тога. Морамо урадити још тога и поставити још много питања!’

‘Шта нам је још потребно?’, упита Виктор.

Ускоро ћемо сазнати. Као што сте и сами рекли, потребно је да све око себе осмотримо са

радозналошћу. Онда ћете и сами видети да ће нам природа помоћи, као што је то управо учинила.'

'Али овде је све исто!', рече Анита.

'Једног јутра, у зору, током мојих дугих путовања у школу, чула сам два јелена како помињу Село у којем се чува народно знање. Вероватно је и оно прекривено Великим Сивилом, али ипак можемо да га потражимо!', рекла сам да их охрабрим.

'Одлично, само, куда да се упутимо?', одговорио је Виктор који очигледно није веровао у моју причу.

'Природа ће нас водити. Потребно је само да је замолимо.'

'ПРИРОДО, ПОКАЖИ НАМ ПУТ ДО СЕЛА НАРОДНОГ ЗНАЊА!', Виктор је изговорио наредбодавним гласом, али ништа се није десило.

'Како би било да то изговориш мало љубазније?', предложих.

'Госпођо Природо, да ли бисте били љубазни да нам покажете пут до Села Народног Знања?', упитала је Анита љубазно.

Одједном се мајушна птица шареног перја појави и залепрша око нас, радосно цвркућући и показујући нам пут кроз збијене редове дрвећа.

'Ала је Природа способна и практична!', узвикнуо је Виктор одушевљено.

'Као што видите, потребно је само мало љубазности.'

'Следили смо радосни птичји цвркут све док нисмо изашли из шуме и затекли се ходајући стазом. Са обе стране расле су високе, густо збијене стабљике кукуруза које су нам затварале видик. Било нам је тешко да се оријентишемо, али веома брзо пристигосмо у једно сеоце. Било је то Село о којем смо чули.

Куће су биле лепе, али без трунке боје, баш као и лица сељана који су тумарали улицама. Прашњава дрвена плоча висила је са једне од првих кућа на које смо наишли: 'Село Народног Знања чува сећање, старину и културу своје заједнице и увек ће с радошћу дочекати све оне жељне знања о нашем пореклу, али они морају са собом понети права питања.'

Како смо полако постављали права питања о становницима села, њихова лица попримала су боју: кариране кошуље сељака повратиле би црвено-плаву боју, док би куварске униформе поново заблистале блиставо белом бојом. Међутим, куће су још увек биле сиве... требало је обавити још један, последњи задатак!"

ПОГЛАВЉЕ 4

Залогaј јабуке

„Сеоски кувар нам је показао пут којим треба да продужимо. На растанку, када смо му захвалили и опростили се од њега, даде нам један завежљај.

'Нека вам се нађе ако огладните', рекао је.

Одмицали смо стазом када ме је Виктор упитао:

'Пужу, куда сада идемо?'

‘Ах, стварно не знам. Ја сам пратио вас.’

‘Ти си пратио нас, а ми тебе. Куда идемо?’

‘Ово је једини пут који постоји, сигурно води некуда’, одговорих.

Сада се тамо, где смо се раније пробијали кроз густо кукурузиште, пре него што смо ушли у Село, налазио јабучњак, такође огроман и густо засађен, али потпуно сив. Не знам ни сам колико дуго смо ходали, али приказ око нас увек је остајао исти. Коначно се указало високо дрво са светло зеленим лишћем и разбило једноличност – било је то џиновско храстово дрво које се краљевски надносило над целим крајоликом усред ливаде. ‘Погледај тамо. Могли бисмо се узверати на врх овог дрвета и одатле видети шта је око нас,’ рече Виктор.

‘Хајдемо да видимо’, одговорила је Анита опрезно.

Познавао сам то дрво и било ми је јасно да се наше путовање приближило крају. Сада је био ред на моје младе пријатеље.

‘Видите, неке речи су урезане у дебело’, викнула је Анита. Никада немој престати да свет око себе посматраш са радозналошћу, ‘ прочитала је наглас. ‘То је наш мото!’

‘Знала сам да ћете стићи до свог циља!’, рекла сам пуног срца.

‘Ако си знала, зашто то ниси рекла?’

‘Ако ме је сопствена брзина ичему научила, то је да није важно бити први на циљу, већ стицати нова знања док идемо ка њему.’

‘И шта сад?’, упита је Виктор забринуто.

‘Викторе, зар до сада ниси схватио? Питаћемо Природу!’, одговори Анита веселим гласом.

И док је то изговарала, покуца три пута о стабло. КУЦ... КУЦ... КУЦ...

На кори дрвета појави се обрис лица старице.

‘Пуже, баш ми је драго што те видим. Кога си то довела да ме види?’

‘Хајде, немојте да се стидите. Представите се, децо’, покушала сам их охрабрити.

‘Па, драго нам је, госпођо Храст, ја сам Виктор.’

‘А ја сам његова сестра Анита.’

‘Баш сте храбри кад сте стигли чак до овде! Јесте ли открили важност животне средине и културе? То су два елемента која Долину Арка чине тако другачијом. Али, ипак нешто недостаје!’ рече Храст.

‘Хм, да размислим...’

‘Дакле...’

‘Жао ми је, али ништа ми не пада на памет!’, рече Анита после неког времена.

‘Помозите нам!’, молио је Виктор.

‘Знам да су вам дали нешто у селу,’ покушала је да их наведе госпођа Храст.

Сетисмо се завежљаја који нам је добри кувар дао на растанку. Сада по први пут пожелесмо да га одвежемо. У њему смо нашли неколико јабука, све другачије од оних какве смо јели раније. Ове су биле мале и округле, али заравнате на врху и дну, прошаране жутом бојом са црвеним преливом.

‘Изгледа да су укусне,’ рече Анита.

‘Шта чекате? Пробајте их! Реците ми каквог су укуса, подсетите стару даму као што сам ја како изгледа када вам се њихов сок разлије у устима. Вратите ме у прошлост!, госпођа Храст је наваљивала.

После пар залогаја...

‘Сјајно, јабуке су супер-укусне!’, викну Виктор, очигледно одушевљен.

Анита и Виктор почеше да детаљно описују све што су доживели сладећи се јабукама, а док су то чинили, сиви јабучњак поче да нестаје. На његовом месту појави се неколико стабала разбацаних по ливади, чије су гране отежале од јабука какве су деца јела.

‘Шта се ово дешава?’, упита Анита запањено.

‘Некада, на овој ливади, било је пуно јабучњака са овом врстом јабука. Село Старог Знања пажљиво је сачувало то сећање али... само под условом да се нађе неко ко ће препознати лепоту њиховог укуса!’, објаснила је госпођа Храст.

‘Животна средина, култура и укусна храна: за тим треба да трагамо радозналост ако не желимо да разноликост Долине Арка нестане нетрагом’, објаснила је Анита.

‘Тачно тако, драга моја, али да би се то десило потребно је да се сви потруде!’

‘Не морате то два пута рећи’, шалио се Виктор. ‘Ето, прешли смо оволики пут а нисмо схватили да је само требало отићи у Село Народног Знања и посетити куvara који ће нас частити овако укусним оброком.’

‘Без бриге, чека вас лепо изненађење чека да се сретнете. Покуцај на његова врата кад се будеш враћао кући,’ рече госпођа Храст смејући се у браду.

‘Ура, што волим изненађења!’, усклинула је Анита.

‘Шта, дакле, чекате? Потрчите!’, рекла је госпођа Храст и поздравила се с нама.

Видевши да оклева, Анита ме је упита: ‘Пужу, шта још чекаш? Хајде, крећи!’

‘Ја сам већ стигла кући, храбра моја пријатељице,’ одговорих.

Последња реченица измамила је дубоки уздах слушалаца Мама Пужа. Сви су се осврнули око себе. Да ли је ово дрво била та госпођа Велики Храст? Осетивши колико питања почиње да се роји у њиховим бистрим главицама, Мама Пуж се припреми да своју причу приведе крају.

„Анита и Виктор су се често враћали да ме посете и седели би баш ту где ви сада седите. Почели су да доводе своје пријатеље и убрзо се глас о мени рашчуо међу свим становницима Долине Арка. Пре колико времена се све то десило? Ко би то могао знати... Да ли сада разумеш, Марио? Нема потребе да тражиш јунаке у неком другом свету. Можемо бити јунаци и јунакиње наше сопствене земље. Све што је за то потребно, најчешће су мала дела.“

Мама Пуж је завршила своју причу и широко се осмехнула својим младим слушаоцима. Знала је веома добро да ће се они, наредних дана, вратити са још више питања. Сва деца су придигла, поздравила и радосно отрчала да се играју на ливади. Сва деца... осим Марија, који се стидљиво приближио Мама Пуж и упитао: „Мама Пуж, још увек смо другари, зар не?“

„Наравно да јесмо, мој мали друже. Радозналост је врлина младости... али не покушавај никада више да ме подсећаш колико имам година!“